

[godzina i stowa]

FEDERALNY TRYBUNAŁ SPRAWIEDLIWOŚCI

POSTANOWIENIE

IX ZB 10/18

z dnia

19 lipca 2018 r.

w postępowaniu o stwierdzenie wykonalności
orzeczenia sądu zagranicznego

Leksykon: tak
Zbiór orzeczeń FTS w sprawach cywilnych: nie
Zbiór orzeczeń FTS: tak

Rozporządzenie WE 44/2001 art. 34 nr 1; art. 5 ust. 1 ustawy zasadniczej

Wykonanie wyroku nakazującego cę skazanej stacji telewizyjnej wyrażenie ubolewania z powodu . zdaniem sądu państwa wydania wyroku - zawartego w jednej z wypowiedzi fałszowania historii oraz przeproszenie za wynikające z tego - według opinii sądu państwa wydania wyroku . naruszenie dóbr osobistych, w oczywisty sposób narusza fundamentalne prawo negatywnej wolności wypowiedzi [*prawo do niewyrażania opinii . przyp. t.j.m.*] oraz zasad niemieckiego porządku publicznego *ordre public*.

BGH, postanowienie z dnia 19 lipca 2018 r. - IX ZB 10/18

- Wydział Krajowy w Koblencku
- Sąd Krajowy w Moguncji

ECLI:DE:BGH:2018:190718BIXZB10.18.0

IX. Senat ds. Cywilnych Federalnego Trybunału Sprawiedliwości w osobie sędziego przewodniczącego prof. dr Kayser, sędzi Lohmann, sędziego Grupp, sędzi Möhring i sędziego Meyberg

w dniu 19 lipca 2018 r.

postanowił

na skutek wniesionych przez Pozwanego rodków zaskarżenia uchyla się postanowienie 2. Senatu Cywilnego Wydziału Krajowego w Koblencji z dnia 11 stycznia 2018 r. oraz postanowienie 3. Izby Cywilnej Sąd Krajowego w Moguncji z dnia 27 stycznia 2017 r.

Wniosek Powoda o nadanie klauzuli wykonalności wyrokowi Sąd Apelacyjny w Krakowie z dnia 22 grudnia 2016 r. - I AC 1080/16 - zostaje oddalony.

Koszty postępowania ponosi Powód.

Wartość przedmiotu postępowania ustalono na 4.000 EUR.

Uzasadnienie:

I.

1.

W dniu 15 lipca 2013 r. Pozwany, niemiecki nadawca telewizyjny, opublikował na swojej stronie internetowej następującą, przetłumaczoną z języka francuskiego zapowiedź audycji nadawanej przez stację telewizyjną Arte:

Źagubione skarby filmowe

1945. Wyzwolenie obozów koncentracyjnych

Niemcy, kwiecień 1945. Na kilka dni przed końcem wojny, postępująco na froncie zachodnim oddziały alianckie otwierają liczne obozy pracy oraz obozy koncentracyjne. i pokazują światu przerażające świadectwa nazistowskiego terroru. Odkrycie polskich obozów zagłady Majdanek i Oswiecim przez żołnierzy radzieckich w lipcu 1944 r. i styczniu 1945 r. nie wywołało jeszcze takiego wzburzenia wśród aliantów. Dopiero, gdy Amerykanie odkryli niemieckie obozy Ohrdruf, Buchenwald i Dachau, ujawniły się całe rozmiary nazistowskich okrucieństw. W bezpośredniej reakcji trzej generałowie alianccy podjęli następujące decyzje: natychmiastowa i wyczerpująca dokumentacja okrucieństwa, konfrontacja ludności niemieckiej ze zbrodniami nazistowskimi oraz inspekcja obozów przez innych polityków..."

2.

W dniu 19 lipca 2013 r. Ambasada Rzeczypospolitej Polskiej w Niemczech wyraziła sprzeciw wobec sformułowania "polskie obozy zagłady". Tego samego dnia Pozwany skorygował tekst, który posiada następujące brzmienie:

"Odkrycie niemieckich obozów zagłady na terytorium Polski Majdanek i Auschwitz..."

3.

Powód jest obywatelem polskim i byłym więźniem obozów koncentracyjnych Auschwitz-Birkenau i Flossenbürg. Pismem pełnomocnika z dnia 19 lipca 2013 r., które wpłynęło do Pozwanego w dniu 29 lipca 2013 r.,

równie Powód zakwestionował zwrot „polskie obozy śmierci”, twierdząc, że takie sformułowanie narusza jego dobra osobiste, w szczególności jego tożsamość narodową i jego godność narodową. Za datę opublikowania sformułowanej przez siebie treści przeprosin w języku niemieckim i polskim w polskiej gazecie oraz na stronie Pozwanego, jak również zapłaty 50.000 polskich złotych na rzecz Stowarzyszenia „Patria Nostra”. Pismem z dnia 31 lipca 2013 r. oraz z dnia 15 sierpnia 2013 r., Pozwany przeprosił Powoda za sformułowanie „polskie obozy śmierci” i wyraził swój żal. W piśmie z dnia 14 sierpnia 2013 r. przeprosił również stacja telewizyjna Arte. W dniu 11 kwietnia 2016 r. Pozwany opublikował następujące sprostowanie:

ARD.de odnośnik do „Zagubione skarby filmowe”, lipiec 2013

W opublikowanej na naszej stronie internetowej w lipcu 2013 roku zapowiedzi programu dokumentalnego „Zagubione skarby filmowe. 1945. Wyzwolenie obozów koncentracyjnych” przez pomyślnie ujęto nieprawidłowe sformułowanie „Polskie obozy koncentracyjne Majdanek i Auschwitz”. Oczywiście chodziło o niemieckie obozy zagłady w okupowanej Polsce. Dokument nie pozostawia żadnych wątpliwości co do tych faktów. Będące sformułowanie w zapowiedzi programu, wynikające z nieuwagi tłumacza dostarczonego przez stację telewizyjną ARTE, zostaną niezwłocznie skorygowane.

Jak już wtedy wyrazili my, jesteśmy tego nieuwagi, błędnej i mylącego sformułowania oraz przepraszamy wszystkich tych, których uczucia zostały przez to zranione”.

4.

W 2014 roku Powód wniósł przeciwko Pozwanemu pozew do Sądu Okręgowego w Krakowie, w Polsce, w którym domagał się opublikowania sformułowanej przez niego treści przeprosin oraz zapłaty 50.000 polskich złotych. Pozew został oddalony. Odwołanie Powoda było całkowicie skuteczne. Wyrokiem z dnia 22 grudnia 2016 roku Sąd Apelacyjny w Krakowie skazał Pozwanego na nakazując mu publikację na swojej stronie internetowej przeprosin następującej treści:

„Pozwany zostaje zobowiązany do przeproszenia Powoda poprzez zamieszczenie w języku niemieckim, na stronie głównej portalu internetowego www.zdf.de przez okres 1 miesiąca, w ramach, wytyśuszczonych kwot 14 pkt. o wiadomości o treści:

„Zweites Deutsches Fernsehen+ [Drugi Program Niemieckiej Telewizji], jako wydawca portalu internetowego www.zdf.de ubolewa, że w publikacji z dnia 15 lipca 2013 r. na portalu internetowym www.zdf.de, w artykule „Zaginione skarby filmowe. 1945. Wyzwolenie obozów koncentracyjnych+, ukazało się błędne i fałszujące historii polskiego narodu sformułowanie, które insynuuje, że obozy zagłady w Majdanku i Oświęcimiu były utworzone i prowadzone przez Polaków i przeprasza Pana K. T., który był więziony w niemieckim obozie koncentracyjnym, za naruszenie jego dóbr osobistych, zwłaszcza to samo ci narodowej (poczucia przynależności do narodu polskiego) oraz jego godności narodowej+.

5.

Pozwany opublikował ten tekst na swojej stronie internetowej w okresie od 23 grudnia 2016 r. do 23 stycznia 2017 r.

6.

Powód uważa publikację za niewystarczającą z wielu powodów. Wystąpił o stwierdzenie wykonalności wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie na terytorium kraju. Sąd okręgowy orzekł zgodnie z wnioskiem. Natychmiastowa skarga Pozwanego zakończyła się niepowodzeniem. W swojej skardze prawnej Powód domaga się uchylenia orzeczenia sądu niżej wymienionych instancji i odrzucenia wniosku o stwierdzenie wykonalności.

II.

7.

Skarga prawna prowadzi do uchylenia orzeczenia sądu niżej wymienionych instancji i odrzucenia wniosku Powoda.

8.

1. Skarga prawna jest dopuszczalna.

9.

a) Postępowanie w sprawie stwierdzenia wykonalności podlega przepisom rozporządzenia (WE) nr. 44/2001 o jurysdykcji oraz uznawaniu i wykonywaniu orzeczeń w sprawach cywilnych i handlowych z dnia 22 grudnia 2000 r. (Rozporządzenie Bruksela-I w starej wersji). Pozew Powoda w sprawie głównej został wniesiony w 2014 r., a zatem przed 10 stycznia 2015 r. Zgodnie z art. 66 ust. 2 Rozporządzenia (UE) nr 1215/2012 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie jurysdykcji, uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach cywilnych i handlowych (Bruksela I) obowiązują zatem

jeszcze stare przepisy prawa (patrz: FTS, postanowienie z dnia 10 września 2015 r. - IX ZB 39/13, WM [czasopismo prawa gospodarczego i bankowego] 2016, 574 nr boczny 3). Ponadto odpowiednio stosuje się przepisy ustawy o wykonywaniu umów międzynarodowych i wykonywaniu konwencji UE w obszarze uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (AVAG) z dnia 19 lutego 2001 r., w wersji z dnia 30 listopada 2015 r. (Federalny Dziennik Ustaw I, str. 2146), (zob. FTS, postanowienie z dnia 17 maja 2017 r. - VII ZB 64 / 15 WM 2017, 1261 nr boczny 13; z 31 maja 2017 r. - VII ZB 2/17, WM 2017, 1422 nr boczny 5; z dnia 8 lutego 2018 r. - IX ZB 10/18, nr boczny 4).

10.

b) Skarga prawna jest dopuszczalna zgodnie z art. 44 Rozporządzenia Bruksela-I w starej wersji [EuGVVO], § 15. 1 AVAG, § 574, ust. 1, zd. 1, Nr. 1 k.p.c. Jej dopuszczalność wynika z § 15 ust. 1 AVAG, § 574 ust. 2 nr 2 k.p.c. Pozwany logicznie i przekonująco przedstawił przesłanki naruszenia jego praw podstawowych wynikających z art. 5 ustawy zasadniczej (patrz odnośnie do uzasadnienia dopuszczalności naruszenia praw podstawowych FTS, postanowienie z dnia 25 września 2003 r. - III ZB 68/02, WM 2004, 703, 704; odnośnie do wymogów dotyczących przedstawienia powodu dopuszczalności por. FTS, postanowienie z dnia 5 marca 2009 r. - IX ZB 192/07, NJW-RR 2009, 1292 nr boczny 4; z dnia 25 marca 2010 r. - V. ZB 159/09, MDR 2010, 830).

11.

2. Skarga prawna jest również skuteczna pod względem merytorycznym. Wykonanie wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 22 grudnia 2016 roku byłoby oczywiście sprzeczne z porządkiem publicznym Republiki Federalnej Niemiec (zob. art. 45 ust. 1 zdanie 1, art. 34, nr 1 EuGVVO w starej wersji).

12.

a) Sąd rozpatrujący skargę stwierdził używanie sformułowania „polskie obozy zagłady”, Pozwany . czemu sam nie zaprzecza - stwierdził nieprawdziwy fakt. Stwierdzenie nieprawdziwego faktu nie podlega ochronie prawa podstawowego wynikającego z Art. 5 ust. 1 zdanie 1 ustawy zasadniczej. Uznanie spowodowanego przez to naruszenia dóbr osobistych

Powoda, obywatela polskiego, który był więzionym w Auschwitz, również nie jest sprzeczne z ustawami zasadniczymi. Takie zgodnie z prawem niemieckim pokrzywdzony mógłby domagać się od osoby krzywdzonego sprostowania twierdzenia o nieprawdziwych faktach. Sąd państwa, w którym wydano orzeczenie, w bardzo dokładny i wyważony sposób odniósł się do adekwatności środków niezbędnych do usunięcia skutków naruszenia. Jego zamiarem nie było upokarzanie ani karanie Pozwanego, ale raczej podniesienie jego wiadomości historycznej. Również wynikające z prawa niemieckiego roszczenie sprostowania cechuje znoszący winę element przeprosin i zadośćuczynienia. Sąd państwa wykonującego nie jest uprawniony do oceny merytorycznej wyroku sądu państwa wydającego orzeczenie. Również w postępowaniu egzekucyjnym na podstawie zagranicznego tytułu wykonawczego Pozwany nie mógł powoływać się na spełnienie przedmiotowego roszczenia.

13.

b) Wywody te w istotnych punktach nie opierają się weryfikacji prawnej.

14.

aa) Zgodnie z art. 45 ust. 1 zdanie 1, art. 34 nr. 1 EuGVVO [w starej wersji] orzeczenie zagraniczne nie zostanie uznane za wykonalne, jeżeli wykonanie to będzie oczywiście sprzeczne z porządkiem publicznym (ordre public) państwa członkowskiego, w którym jest dochodzone. Wyrok sądu zagranicznego jest nie do pogodzenia z materialnym porządkiem publicznym nie tylko wtedy, gdy sąd państwa wykonującego wyrok stosuje własne prawo doszedłoby do innego wniosku. Orzeczenie sądu zagranicznego w każdym razie nie może być rozpatrywane pod względem merytorycznym (art. 45 ust. 2 EuGVVO w starej wersji; zakaz révision au fond). Decydującym czynnikiem jest to, czy wynik zastosowania prawa zagranicznego w konkretnym przypadku stoi w tak silnej sprzeczności z podstawowymi założeniami i przepisami państwa wykonującego

oraz zawartymi w nich zasadami sprawiedliwoci, e dla pa stwa wykonuj cego wydaje si to nie do zaakceptowania (FTS, postanowienie z dnia 22 czerwca 2017 r. - IX sygn. akt orzeczenia FTS ZB 61/16, WM 2017, 1428, nr boczny 14, i kolejne). Chodzi o wynik zastosowania prawa zagranicznego; wbrew pogl owi s du rozpatruj cego skarg nie chodzi tu o uzasadnienie (por. Stadler w Musielak/Voit, KPC, 15. wyd. § 328 nr boczny 24; Stein/Jonas/Roth, KPC, 23 wyd., § 328 nr boczny 101). Wykonanie zagranicznego orzeczenia nie b dzie dopuszczalna, je eli w rezultacie b dzie sprzeczna z podstawow zasad prawa obowi zuj c w pa stwie wykonuj cym, a zatem stałaby w nie daj cej si zaakceptowa sprzeczno ci z jej porz dkiem prawnym. W przypadku naruszenia musi chodzi o oczywiste naruszenie normy prawnej istotnej dla porz dku prawnego pa stwa wykonuj cego lub obowi zuj cego w nim prawa podstawowego (ETS, NJW 2009, 1938 nr boczny 27; FTS, postanowienie z dnia 17 wrze nia 2015 - IX ZB 47/14, ZVI 2016, 14 nr boczny 8).

15.

bb) Wykonanie wyroku s du pa stwa, w którym wyrok został wydany, na mocy którego Pozwany został zobowi zany do zj enia o wiadczenia wskazanego w opisie stanu faktycznego, w niedopuszczalny sposób ingerowałoby w podstawowe prawo Pozwanego do wolno ci wypowiedzi wynikaj ce z art. 5 ust. 1 ustawy zasadniczej.

16.

(1) Przedmiotem analizy prawnej w kontek cie stwierdzenia wykonalno ci nie jest wypowied , która była przedmiotem sporu przed s dami pa stwa wydania wyroku. W zwi zku z tym Senat nie musi samodzielnie ocenia , w jaki sposób nale ał rozumie przedstawion w opisie stanu faktycznego zapowied programow . Jedyne gwoli wyja nienia Senat wskazałna to, e wypowied stwierdzaj ca, jakoby Majdanek i Auschwitz miały by prowadzone przez Polaków, stanowi stwierdzenie nieprawdziwego faktu. Wyra anie, podtrzymywanie i rozpowszechnianie lekcewa cych twierdze o faktach,

których nieprawdziwo zostały stwierdzone już w momencie wypowiedzi, jej podtrzymania i rozpowszechniania nie podlega ochronie z art. 5 ust. 1 zdanie 1 ustawy zasadniczej (Federalny Trybunał Konstytucyjny 99, 185, 197; FTS, wyrok z dnia 16 czerwca 1998 - VI ZR 205/97, BGHZ [Zbiór orzeczeń FTS w sprawach cywilnych] 139, 95, 101; z dnia 17 grudnia 2013 - VI ZR 211/12, BGHZ 199, 237 nr boczny 23; z dnia 16 stycznia 2018 - VI ZR 498/16, WM 2018, 630 nr boczny 38; patrz także FTS, wyrok z dnia 19 stycznia 2016 r. - VI ZR 302/15, WM 2016, 405, nr boczny 15).

17.

(2) Przedmiotem analizy prawnej w kontekście wykonalności jest raczej wyrażenie o wiadczenie, którego wydanie nakazał Pozwanemu sąd państwa wydania wyroku. Pozwany zobowiązany do przyjęcia i opublikowania opinii, której treść została sformułowana przez polski sąd, jako swojej własnej opinii. W sposób oczywisty narusza to podstawowe prawo Pozwanego wynikające z art. 5 ust. 1 ustawy zasadniczej.

18.

(a) Zgodnie z art. 5 ust. 1 zdanie 1 ustawy zasadniczej każdy ma prawo do swobodnego wyrażania i rozpowszechniania swojej opinii w mowie, piśmie i obrazie. Zgodnie z Art. 5 ust. 2 ustawy zasadniczej prawo to znajduje swoje ograniczenia w przepisach ogólnych, przepisach ustawowych dotyczących ochrony między innymi oraz w prawie [ochrony] godności osobistej. Wolność wypowiedzi obejmuje także negatywną wolność wypowiedzi, a więc wolność nieposiadania i niewyrażania opinii, milczenia oraz niebycia zmuszonym do rozpowszechniania obcej opinii, jako swojej (Federalny Trybunał Konstytucyjny 65, 1, 40 n; 95, 173, 182; Federalny Trybunał Konstytucyjny WM 2018, 1167 nr boczny 21; Dreier/Schulze-Fielitz, ustawa zasadnicza, 2. wyd., art. 5 nr boczny 74; Jarass w Jarass/Pieroth, ustawa zasadnicza, 15 wyd., Art.5 nr boczny 11).

19 (b) To, czy wypowiedź należy sklasyfikować jako stwierdzenie faktu lub jako osąd wartościowy, jest kwestią prawną, która podlega nieograniczonej ocenie

s du rewizyjnego (FTS, wyrok z dnia 1 marca 2016 r. - VI ZR 34/15, BGHZ 209, 139 nr boczny 33). Twierdzenia dotyczące faktów charakteryzują się obiektywnym związkiem pomiędzy wypowiedzią, a rzeczywistością. Natomiast osąd wartościowy oraz wyrażane opinie nacechowane są subiektywnym stosunkiem osoby wyrażającej się do treści jej wypowiedzi. Dla zakwalifikowania wypowiedzi jako twierdzenia dotyczące faktów istotne jest zatem to, czy istnieje możliwość zweryfikowania poprawności tej wypowiedzi za pomocą dowodu. W przypadku osądów wartościowych oraz wyrażanych opinii jest to wykluczone, ponieważ cechuje je element zajęcia stanowiska i [reprezentowanego] poglądu, a zatem nie mogłyby być uznane za prawdziwe lub nieprawdziwe. Jeżeli wypowiedź, w której mieszają się fakty i opinie, nacechowana jest elementami zajmowanego stanowiska, [reprezentowanego] poglądu lub opinii, z mocy prawa podstawowego wynikającego z art. 5 ust. 1 zdanie 1 ustawy zasadniczej podlega ochronie, jako opinia. Dotyczy to w szczególności sytuacji, gdy rozdzielenie treści wartościowych od rzeczywistych zmieniałoby sens wypowiedzi lub jej fałszowałoby (FTS, wyrok z dnia 1 marca 2016 r., tamże, z dalszymi odniesieniami).

20.

(c) O wiadczenie, do którego wydania Pozwany został zobowiązany, stanowi wyrażenie opinii w tym sensie. Tekst, który był punktem wyjścia procesu wstępnego, nie został przedstawiony w dosłownym brzmieniu, ale w formie wartościowego opisu. Stwierdzonych faktów - Pozwany zapowiedział program traktujący o wyzwoleniu pewnych, położonych w Niemczech obozów koncentracyjnych w oparciu o oryginalne nagrania z tamtych czasów, wskazując, że dopiero przez to miały zostać ujawniony cały zakres nazistowskich zbrodni, podczas gdy wyzwolenie obozów położonych w Polsce, w każdym razie dwuznacznie określonych jako "polskie" obozy, miało nie wzbudzić żadnej sensacji - nie można odnaleźć w tym opisie. Abstrahując od pierwotnego tekstu

swojej zapowiedzi programowej Pozwany powinien raczej a) owa , e u yb dnego i fajszuj cego histori narodu polskiego sformuowania i przeprosi Powoda za naruszenie jego dbr osobistych. Opisywanie . w dodatku niespójnie przedstawionej - zapowiedzi programu, jako fajszowanie historii oraz jako naruszenie dbr osobistych byego wi nia obozu koncentracyjnego, jest wynikiem warto ciuj cego postrzegania, a nie faktu, którego prawdziwo mogaby zosta zweryfikowana.

Pozwany powinien przy czy si do tej oceny publikuj c wyrazy ubolewania i pro b o wybaczenie jako wjasn opini . Mo liwo zdystansowania si , cho by w formie, w której o wiadczenie podlegaj ce publikacji zostanie okre lone jako obca, opieraj ca si na wyroku polskiego s du wypowied , byaby przez to wykluczona.

21.

(3) Pozwany, jak ju wspomniano, nie jest uprawniony do twierdzenia, e znajduj ce si na terenie dzisiejszej Polski obozy koncentracyjne na Majdanku i w Auschwitz miaay by prowadzone przez Polaków. Jednak oceny s du pa stwa wydania wyroku, jakoby Pozwany poprzez publikacj przytoczonej na wst pie zapowiedzi programu miaay fajszowa histori Polski i naruszy dobra osobiste Powoda, w szczegolno ci jego to samo narodow , Pozwany nie musi przyjmowa jako wjasnej. Zgodnie z utrwalonym orzecnictwem Federalnego Trybunaju Konstytucyjnego i Federalnego Trybunaju Sprawiedliwo ci, nikt z mocy prawa nie mo e zosta zmuszony do przyswajania sobie obcych os dów i opinii (FTS, wyrok z dnia 17 czerwca 1953 r. - VI ZR 51/52, BGHZ 10, 104, 105; z dnia 22 kwietnia 2008 r (VI ZR 83/07, BGHZ 176, 175 nr boczny 16). W ostatnim z wymienionych wyroków jest mowa o tym, e nie mo na da sprostowania wypowiedzi, których prawdziwo ci nie mo na obiektywnie zweryfikowa na drodze dowodowej, poniewa zawieraj one jedynie subiektywn opini ,

a zatem warto ciuj c ocen . Zobowi zanie do przyj cia obcej opinii podlega tym samym granicom konstytucyjnym, jak zobowi zanie do powstrzymania si od wyra enia wjasnej opinii. Federalny Trybunaÿ Konstytucyjny wychodzi równie z zaÿb enia, e nie mo na domaga si zmiany przekona (FTK 28, 1 nn.). W jednym z ostatnich orzecze Trybunaÿ uznaÿ e prasa, po popeÿnieniu prawowitego doniesienia prasowego opartego na faÿszywym podejrzeniu, które pó niej okazaÿ si nieprawdziwe, nie mo e zosta zobowi zana do (wjasnej) ponownej oceny zmienionego stanu rzeczy (FTK, WM 2018, 1167 nr boczny 21). W przeciwie stwie do pogl du Pozwanego nie chodzi tu o to, czy pierwotne [wyj ciowe] o wiadczenie . przytoczona na wst pie zapowied programu - byÿb zgodne lub niezgodne z prawem. Chodzi o pytanie, czy Pozwany mo e by zobowi zany do przyj cia obcego pogl du. Je li ju nawet zobowi zanie do zaj cia wjasnego stanowiska narusza negatywn wolno wypowiedzi wynikaj c z art. 5 ust. 1 ustawy zasadniczej, to tym bardziej dotyczy to w odniesieniu do obowi zku publikacji okre lonej oceny, jako wjasnej opinii.

22.

cc) Spowodowana przez wykonanie wyroku pa stwa wydania wyroku ingerencja w podstawowe prawo Pozwanego wynikaj ce z art. 5 ust. 1 ustawy zasadniczej w oczywisty sposób naruszajaby konstytucyjn zasad proporcjonalno ci.

23.

(1) Zgodnie z § 1004 k.c. pokrzywdzony mo e za da od krzywdz cego sprostowania nieprawdziwego twierdzenia o faktach, aby poÿb y kres stanowi trwaj cego uwÿaczania dobremu imieniu i w ten sposób ostatecznie usun bezprawn przeszkod [krzywd]. Przesÿanki zaistnienia krzywdy oraz skutki prawne roszczenia sprostowania musz by w ka dym przypadku skonkretyzowane zgodnie z prawami podstawowymi. W zwi zku z tym orzecznictwo

Federalnego Trybunału Sprawiedliwości rozró nia pomi dzy ró nymi stopniami roszczenia sprostowania, takimi jak odwożanie, sprostowanie w przypadku zniekształcającej fakty jednostronnie ci reporta u, zdystansowanie si od przyj tych wypowiedzi osób trzecich lub sprostowanie, je li wypowied jest nieprawdziwa tylko w cz ciowym aspekcie, który przez jej kontekst przekazywany jest czytelnikowi. O wiadczenie, e okre lone twierdzenie nie b dzie podtrzymane, stanowi kolejn konkretyzacj roszczenia sprostowania. Orzecznictwo Federalnego Trybunału Sprawiedliwości wypracowało w ko cu sroszczenie usuni cia skutków wynikaj cych z prawa wolno ci wypowiedzi+maj ce na celu wydanie uzupeńniaj cego komunikatu lub doniesienia po korzystnym zako czeniu post powania karnego, o którym wcze niej donoszono (FTS, wyrok z dnia 18 listopada 2014 r. - VI ZR 76/14, BGHZ 203, 239 nr boczny 14 i kolejne). Roszczenie o wydanie o wiadczenia usuwaj cego trwaj c krzywd , musi mie ci si w koniecznych i mo liwych do przyj cia granicach. Bior c pod uwag podlegaj ce ochronie przez art. 2 ust. 1 ustawy zasadniczej dobra osobiste Powoda z jednej strony oraz wynikaj ce z art. 5. ustawy zasadniczej podstawowe prawo krzywdz cego z drugiej strony, nale y wybra najłagodniejszy rodek wją ciwy dla usuni cia stanu pokrzywdzenia (FTS, wyrok z dnia 18 listopada 2014 r., tam e, nr boczny 40 i kolejne).

24.

(2) Zobowi zanie przedsi biorstwa prasowego lub nadawcy radiowego lub telewizyjnego do publikacji sprostowania stanowi znacz c ingerencj w jego prawa wynikaj ce z art. 5 ust. 1 ustawy zasadniczej oraz art. 10 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka. Prasa, radio i telewizja samodzielnie decyduj o tym, w jaki sposób i o czym relacjonuj . Wolno prasy oraz wolno relacjonowania poprzez radio i film s zagwarantowane przez art. 5 ustawy zasadniczej. Cenzura nie ma miejsca (art. 5 ust. 1 zdanie 3 ustawy zasadniczej). Zakwestionowane wcze niej przez polsk ambasad w Niemczech sformuowanie "polskie obozy koncentracyjne", które było dost pne [w sieci] przez cztery dni, Pozwany skorygował jeszcze w tym samym dniu,

w którym zostały ono zakwestionowane. Jeszcze przed orzeczeniem sądu państwa wydania wyroku Pozwany opublikował przytoczony we wstępie komunikat o sprostowaniu, w którym zostały wyjaśnione, że zakwestionowane sformułowanie wynikało z nieostrożnego tłumaczenia powiżanej stacji telewizyjnej, w którym to Pozwany wyraził swoje ubolewanie i w którym prosił o wybaczenie wszystkim ludzi, których uczucia mogłyby zostać zranione. To sprostowanie i to oświadczenie jest oparte na wynikającej z osobistej odpowiedzialności decyzji Pozwanego, aby poradzić sobie z publikacją, którą uważa za błędny. Szczególnie krzywdzący Powoda, byłego więźnia obozu koncentracyjnego Auschwitz-Birkenau, Pozwany uważa w dwóch osobistych pismach do pełnomocnika procesowego Powoda z dnia 31 lipca 2013 roku oraz 15 sierpnia 2013 roku, w których wyraził swoje ubolewanie i prosił o wybaczenie; również nadawca Arte, od którego pochodził tekst przetłumaczony z języka francuskiego, przeprosił Powoda.

25.

Biorąc pod uwagę niezwłocznie dokonane sprostowanie, opublikowane przeprosiny oraz skierowane osobiście do Powoda pisma Pozwanego, to przekraczałyby wszelki miarę, gdyby Pozwany musiał teraz publikować na swojej startowej stronie internetowej wyznaczony przez sąd państwa wydania wyroku, już sam w sobie w oczywisty sposób naruszający jego podstawowe prawo wynikające z art. 5 ust. 1 ustawy zasadniczej, tekst wyeksponowany poprzez rozmiar czcionki, pogrubione pismo i ramki, przez okres jednego miesiąca.

Nie jest to ani konieczne do usunięcia trwałego naruszenia dóbr osobistych Powoda, ani możliwe do przyznania przez Pozwanego.

Kayser

Lohmann

Grupp

Möhring

Meyberg

Wcześniejsze instancje:

Sąd Krajowy w Moguncji, orzeczenie z dnia 27.01.2017 r. - 3 O 35/17 -

Wyższy Sąd Krajowy w Koblencji, orzeczenie z dnia 11.01.2018 r. - 2 U 138/17
AVAG -